

СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА СИСТЕМА ЗЕЛЕНИХ ПРОСТОРА ГРАДА НОВОГ САДА 2015-2030.

ИЗРАДА „СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА СИСТЕМА ЗЕЛЕНИХ ПРОСТОРА
ГРАДА НОВОГ САДА 2015-2030.“ ФИНАНСИРАНА ЈЕ СРЕДСТВИМА
БУЏЕТА ГРАДА НОВОГ САДА, ГРАДСКЕ УПРАВЕ ЗА ЗАШТИТУ
ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ – БУЏЕТСКОГ ФОНДА ЗА ЗАШТИТУ
ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.

СТРАТЕГИЈУ ИЗРАДИО

Универзитет у Новом Саду
Пољопривредни факултет

Департман за воћарство, виноградарство
хортикултуру и пејзажну архитектуру

У ИЗРАДИ СТРАТЕГИЈЕ УЧЕСТВОВАЛИ

Градска управа за заштиту животне средине
Пољопривредни факултет
ЈКП "Градско зеленило"
ЈП "Завод за изградњу Града"
Покрет горана Новог Сада
ЈП "Урбанизам" Завод за урбанизам
ЈКП "Лисје"
ЈП "Војводина шуме"
ЈВП "Воде Војводине"
Покрајински завод за заштиту природе
Институт за јавно здравље Војводине
Институт за низијско шумарство и животну средину

"Стратегија развоја система зелених простора Града Новог Сада 2015 -
2030." усвојена је на XL седници Скупштине Града Новог Сада од 29. маја
2015. године, и објављена у Службеном листу Града Новог Сада, број 22/15.

ЗАХВАЛНОСТ УЧЕСНИЦИМА

МАРИНЕЛА ЗАГОРАЦ, дипл. инж. пољ. – мастер, в.д. начелника
НИКОЛА БАЊАЦ, дипл. правник- мастер, в.д. заменика начелника
ЈЕЛЕНА ШИМАЛА, спец. струк. инж. зашт. жив.сред., виши сарадник
МИЛАНА ВРТУНСКИ, дипл.инж. технол., виши стручни сарадник

**ГРАДСКА УПРАВА ЗА ЗАШТИТУ
ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ**

Доц др КСЕНИЈА ХИЕЛ
Проф. др ЈЕЛЕНА НИНИЋ-ТОДОРОВИЋ
Проф. др ВЛАДИСЛАВ ОГЊАНОВ
Проф. др САША ОРЛОВИЋ
АЛЕКСАНДАР КУРЈАКОВ, д.и.п.х-мастер.
АНА ЛАКИЋ, д.и.п.а.-мастер
ИВАНА БЛАГОЈЕВИЋ, д.и.п.а.-мастер
мр ЈЕЛЕНА ЧУКАНОВИЋ
РАДМИЛА ЛАЗОВИЋ дипл. инж. пејзажне архитектуре
Доц др ПАВЕЛ БЕНКА
Доц др ЕМИНА МЛАДЕНОВИЋ
Доц др МИРЈАНА ЉУБОЈЕВИЋ
Доц др МИЛЕНА ЛАКИЋЕВИЋ

ПОЉОПРИВРЕДНИ ФАКУЛТЕТ

ОЉА САВИЋ, дипл.инж. пејз.арх.
ЛУКА БАЈИЋ, дипл.инж. пејз.арх.
СПАСЕНИЈА ГАЈИНОВ, дипл.инж.
СВЕТЛАНА КУЗМАНОВ, дипл.инж.

ЈКП "ГРАДСКО ЗЕЛЕНИЛО"

ВАЊА ЈОВАНОВИЋ дипл. инж. пејз.арх.

ЈП „ЗАВОД ЗА ИЗГРАДЊУ ГРАДА“

АЛЕКСА ЈЕФТИЋ
ДУШИЦА МИЛЕНКОВИЋ
НАДА БУДОШАН дипл.инж. пејз.арх.

ПОКРЕТ ГОРАНА НОВОГ САДА

ИВАНКА АРАДСКИ, дипл. инж. хорт

**ЈП „УРБАНИЗАМ“ ЗАВОД ЗА
УРБАНИЗАМ**

САЊА НИКОЛИЋ, дипл.инж. хорт.

ЈКП „ЛИСЈЕ“

СЛАЂАНА ДАБИЋ, дипл. инж. шум.

ЈП „ВОЈВОДИНА ШУМЕ“

др САЊА ПАНТЕЛИЋ

ЈВП „ВОДЕ ВОЈВОДИНЕ“

ЗОРАН ПЛЕМИЋ, дипл.инж. пољ.

**ПОКРАЈИНСКИ ЗАВОД ЗА
ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ**

Доц др МИЛКА ПОПОВИЋ

**ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ
ВОЈВОДИНЕ**

др САВО РОНЧЕВИЋ

**ИНСТИТУТ ЗА НИЗИЈСКО
ШУМАРСТВО И ЖИВОТНУ
СРЕДИНУ**

УВОДНА РЕЧ ГРАДОНАЧЕЛНИКА

Зелене површине чине важан део било које урбане целине, а осим евидентне естетске улоге, ту је и она суштинска – да прочишћавају ваздух и штите животну средину.

Наша намера је да Нови Сад постане “зелени град”, да више не буде голих бетонских површина, већ да дрвеће и разноврсно растиње красе улице и квартове и доприносе квалитету ваздуха.

Да бисмо то постигли јако је важно да имамо стратешки приступ тој тематици, и због тога смо и приступили изради Стратегије развоја система зелених простора Града Новог Сада у периоду 2015-2030. године.

Усвајањем тог документа на нивоу Скупштине града Новог Сада добићемо јасно дефинисан и изводљив план дугорочног и одрживог управљања зеленом инфраструктуром.

Конкретизацији Стратегије допринеће Акциони план, који пружа детаљан приказ мера које треба да се спроведу, приоритета, очекиваних резултата, што подразумева планирање координације рада Градске управе, јавних и јавно комуналних предузећа у наредних 15 година.

Безброј примера потврђује да је кључ успеха у синергији, дакле у свестраном приступу решењу проблема, коришћењем добре праксе, а све то кроз партнерство локалне самоуправе, научних институција, организација, јавних предузећа и невладиног сектора. На тај начин постиже се већа транспарентност и побољшавају расподела и искоришћење ресурса, Град постаје катализатор промена, а не само пружалац услуга.

Имплементацијом Стратегије у наредним годинама Нови Сад ће постати град са добро испланираном мрежом атрактивних, лако доступних зелених простора који ће бити важан део свакодневног живота и знатно доприносити квалитету животне средине.

Милош З. Вучевић

МИЛОШ ВУЧЕВИЋ
ГРАДОНАЧЕЛНИК ГРАДА НОВОГ САДА

СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА СИСТЕМА
ЗЕЛЕНИХ ПРОСТОРА ГРАДА НОВОГ САДА
2015-2030

САДРЖАЈ

01

УВОД (9)

- 1.1. Дефиниција Стратегије развоја система зелених простора (10)
- 1.2. Сврха Стратегије (10)
- 1.3. Обухват Стратегије (10)
 - 1.3.1. Просторни обухват (10)
 - 1.3.2. Садржински обухват (10)
 - 1.3.3. Временски обухват (11)
- 1.4. Нови Сад – карактеристике зелених простора (11)
- 1.5. Изазов који је испред (11)
- 1.6. SWOT анализа (12)
- 1.7. Како се Стратегија уклапа са другим стратегијама, политикама и правним актима (14)

02

ВИЗИЈА И ЦИЉЕВИ СТРАТЕГИЈЕ (15)

- 2.1. Визија Стратегије (16)
- 2.2. Приоритетни циљеви Стратегије (17)
 - 2.2.1. Очување и унапређење зелених простора (17)
 - 2.2.2. Успостављање система зелених простора кроз повезивање зеленила у Граду и остваривање веза са ванградским зеленилом (18)
 - 2.2.3. Бољи квалитет живота у урбаним срединама (19)
 - 2.2.4. Заштита биодиверзитета (20)

03

НОРМАТИВИ И СТАНДАРДИ КВАНТИТЕТА, КВАЛИТЕТА, ДОСТУПНОСТИ И ПРИСТУПАЧНОСТИ ПРОСТОРА ЗЕЛЕНИЛА ГРАДА НОВОГ САДА (21)

- 3.1. Стандарди квантитета (23)
- 3.2. Стандарди квалитета (24)
- 3.3. Стандарди доступности и приступачности зелених простора (24)
 - 3.3.1. Доступност зелених простора (24)
 - 3.3.2. Приступачност зелених простора - могућност самосталног и једнаког коришћења (24)

04

ДОПРИНОС ЗЕЛЕНИХ ПРОСТОРА ОЧУВАЊУ И УНАПРЕЂЕЊУ ЗДРАВЉА, БЛАГОСТАЊА И БИОДИВЕРЗИТЕТА (27)

- 4.1. Приступ природи (28)
- 4.2. Прилагођавање и ублажавање утицаја климатских промена (28)
- 4.3. Унапређење одрживости и смањење емисије угљен-диоксида (28)
- 4.4. Обезбеђивање простора за шетњу и вожњу бициклом (29)
- 4.5. Очување и унапређење здравља (29)
- 4.6. Образовни значај (29)

05

ОДНОС ЗАЈЕДНИЦЕ ПРЕМА ЗЕЛЕНИМ ПРОСТОРИМА (31)

06

СТРАТЕШКЕ СМЕРНИЦЕ КАТЕГОРИЈА ЗЕЛЕНИХ ПРОСТОРА У НОВОМ САДУ (35)

- 6.1. Стратешке смернице (37)
- 6.1.1. Паркови, јавни вртови и отворени зелени простори (37)
- 6.1.2. Зелене површине у оквиру простора специјалне намене (38)
- 6.1.3. Зеленило уз саобраћајнице (39)
- 6.1.4. Зелене површине у зони становања (40)
- 6.1.5. Зелене површине од културно-историјског значаја (41)
- 6.1.6. Зелене површине уз водене токове (42)
- 6.1.7. Зелене површине око јавних објеката (43)
- 6.1.8. Заштитно зеленило (43)

07

АКЦИОНИ ПЛАН (45)

- 7.1. Квантитативни и квалитативни нормативи и стандарди за просторе зеленила (47)
- 7.2. Репрезентативне категорије зеленила (48)
 - 7.2.1. Паркови (48)
 - 7.2.2. Простори специјалне намене (48)
 - 7.2.3. Зеленило уз саобраћајнице (49)
 - 7.2.4. Зелене површине у зони становања (50)
 - 7.2.5. Зелене површине од културно-историјског значаја (51)
 - 7.2.6. Зелени простори уз водотоке (52)
 - 7.2.7. Зелене површине око јавних објеката (53)
 - 7.2.8. Заштитно зеленило (53)
- 7.3. Повећање доступности зелених површина (54)
- 7.4. Приступачност зелених површина (55)
- 7.5. Допринос зелених простора за унапређење здравља, благостања и очувања биодиверзитета (56)
- 7.6. Однос заједнице према зеленим просторима (57)

08

БИБЛИОГРАФИЈА (58)

На основу члана 13. Закона о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 36/09 – др. закон, 72/09 – др. закон и 43/11 – одлука УС) и члана 24. тачка 5. Статута Града Новог Сада - пречишћен текст (“Службени лист Града Новог Сада”, број 43/08) Скупштина Града Новог Сада, на XL седници од 29. маја 2015. године, доноси:

„СТРАТЕГИЈУ РАЗВОЈА СИСТЕМА ЗЕЛЕНИХ ПРОСТОРА ГРАДА НОВОГ САДА 2015-2030.”

01

УВОД

Дефиниција Стратегије развоја система зелених простора

Сврха Стратегије

Обухват Стратегије

Просторни обухват

Садржински обухват

Временски обухват

Нови Сад – карактеристике зелених простора

Изазов који је испред

SWOT анализа

Како се Стратегија уклапа са другим стратегијама, политикама и правним актима

1.1.

ДЕФИНИЦИЈА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА СИСТЕМА ЗЕЛЕНИХ ПРОСТОРА

Стратегија развоја система зелених простора (у даљем тексту Стратегија) представља стратешки документ са дугорочном перспективом, који је у складу са урбанистичким развојем Града и у сагласности са другим релевантним документима.

Она обухвата све урбане зелене просторе, без обзира на категорију и власништво, и представља визију и план за унапређење зелених простора у Новом Саду. Како би била ефикасна, Стратегија треба да буде укључена у све правне акте, документа, уредбе и градске одлуке које се баве планирањем, пројектовањем, подизањем и одржавањем зелених простора, као и свих јавних површина које као садржај имају зеленило.

1.2.

СВРХА СТРАТЕГИЈЕ

Урбани зелени простори имају широк спектар значаја за Град, с обзиром на њихову мултифункционалност. Развој и управљање парковима и зеленим просторима постаје све сложенији проблем у планирању. Да би зелени простори били истовремено успешни, прихваћени и цењени од стране грађана, захтевају пажљиво разматрање у стратешком смислу.

Развој и примена стратегије има у својој основи интердисциплинарну базу знања, која информисе о комплексном узајамном дејству фактора који су повезани са проблемима зелених простора. Да би се обезбедила таква основа и дао допринос одрживом урбаном развоју, развијена је Стратегија развоја система зелених простора Града Новог Сада, која задовољава вишеструке захтеве који се очекују од система зеленила Града. Стратегија обједињава потребе заједнице и дефинише референтне тачке за будуће планове и расподелу ресурса. Она подржава локални развој и представља водич градским органима власти, јавним и комуналним предузећима, струковним организацијама и потенцијалним инвеститорима у процесу планирања, пројектовања, подизања, коришћења и одржавања зелених простора.

Примена Стратегије треба да обезбеди заштиту зелених површина од неконтролисаних градње објеката, као и адекватно планирање јавних и осталих урбаних површина, пројектовање и изградњу свих простора у чијим је регулацијама садржано зеленило. Истовремено треба да буде укључена и у систем развоја Града.

1.3.

ОБУХВАТ СТРАТЕГИЈЕ

1.3.1. Просторни обухват

Просторни обухват Стратегије покрива подручје дефинисано границама грађевинског подручја Новог Сада. Тренутно грађевинско подручје је дефинисано Генералним урбанистичким планом Новог Сада до 2021.

1.3.2. Садржински обухват

Стратегија разматра све категорије јавног зеленила у оквиру просторног обухвата, према ГУП-у 2021. [11] и студији зелених и рекреативних површина. [17].

1.3.3. Временски обухват

Временски обухват реализације Стратегије је предвиђен за период од 2015. до 2030. године, и у складу је са постојећим ГУП-ом 2021, као и са предложеним нацртима измене и допуне ГУП-а 2030.

1.4.

НОВИ САД - КАРАКТЕРИСТИКЕ ЗЕЛЕНИХ ПРОСТОРА

Територија Града Новог Сада у просторном смислу представља разуђену целину. Значајнији зелени потези условљени су вегетацијом која прати обе обале Дунава, канала Дунав-Тиса-Дунав и глобалном целином шума Фрушке горе.

Предеони образац равничарског бачког дела атара је визуелно и структурно уједначен (пољопривредно земљиште), док се падине Фрушке горе карактеришу већом еколошком разноврсношћу, уситњеном гранулацијом пејзажа (воћњаци, виногради) и поставком издужених зелених заштитних појасева.

Повезаност појединих озелењених целина, као и њихова компактност, чине основу функционалног зеленила у Граду. Уравнотежена просторна подела на целој територији Града, како по обиму тако и према категорији зелених површина, чини једну од битних компонената поставке вегетације и њене функције.

Претходне студије указују на дефицитарност зелених простора у централном градском језгру. [17]

1.5.

ИЗАЗОВ КОЈИ ЈЕ ИСПРЕД

Изазов који је пред нама претпоставља изградњу мреже зеленила на местима где је она прекинута и повећање расположивих зелених простора у служби побољшања квалитета градског живота.

Нови Сад је некада био препознатљив као „зелени град“. Непланским проширењем и урбанизацијом крајем XX века нарушени су просторна организација и односи у мрежи насеља. Ова појава није била праћена ванстамбеним садржајима који подразумевају и мрежу система зеленила.

1.6.

SWOT АНАЛИЗА

S

ПРЕДНОСТИ

- Природне карактеристике подручја
- Постојећи климатски и едафски услови
- Разноврсност биодиверзитета
- Обале Дунава
- Зеленило уз реку и канале
- Ободне шуме Фрушке горе
- Пољопривредно земљиште
- Ковиљско – петроварадински рит
- Зеленило Града као привредни и економски ресурс
- Поједине парковске површине као споменици природе
- Иницијатива грађана за активно учешће у коришћењу, одржавању и неговању зелених простора
- Активно учешће невладиних организација
- Иницијатива градске управе за усвајање Стратегије развоја система зелених простора
- Иницијатива градске управе за спровођење акционих планова из ове стратегије

W

НЕДОСТАЦИ

- Неадекватна документација (катастар)
- Неадекватна или непостојећа регулатива (стандарди, нормативи, одлуке и правна акта)
- Недовољно дефинисани начини извори финансирања
- Преплитање и недовољно јасне надлежности у сфери подизања, управљања и одржавања зелених простора Новог Сада (Република Србија, АП Војводина, Град Нови Сад са надлежним органима управе)
- Неадекватно одржавање зелених простора
- Недовољна или неадекватна опремљеност зелених простора
- Примена неадекватног биљног материјала у неким постојећим категоријама зелених простора
- Непоштовање планске документације
- Неадекватна и спора реализација планске документације,
- Недостатак парковских простора у појединим деловима Града
- Недостатак појединих категорија зелених простора (урбане баште, кровно зеленило, ботаничке баште)
- Недовољна доступност и неприступачност већине категорија зелених простора
- Непотпуна мрежа зелених простора
- Неповезаност мреже градских зелених простора са ванградским зеленилом

ПОТЕНЦИЈАЛИ

О

- Спровођење акционих планова из Стратегије
- Усвајање стандарда, норматива и других правних аката
- Формирање нових категорија зелених простора
- Формирање мреже зеленила на територији Града
- Повезивање градске мреже зеленила са ванградским зеленилом
- Смањење емисије штетних гасова
- Смањење глобалног загревања
- Снижавање просечне температуре на територији Града
- Повећање просечне релативне влажности ваздуха
- Повећање енергетске ефикасности објеката применом вертикалног и хоризонталног озелењавања
- Отварање нових радних места у домену одржавања зелених простора,
- Развијање приватно-јавног сектора у сфери обогаћивања садржаја у оквиру зелених простора
- Повећање квалитета планирања, пројектовања и одржавања зелених простора перманентним образовањем стручне радне снаге
- Формирање мреже бициклистичких стаза и повезивање у коридор Euroelo 6
- Повећање здравља грађана
- Повећање квалитета туристичке понуде и броја туриста
- Изградња еко-кампова уз обалу Дунава и канале
- Повећање економске вредности некретнина уз квалитетне, доступне и приступачне зелене просторе
- Учешће невладиних организација у едукацији и подизању свести становништва о значају зелених простора
- Повећање фонда заштићених споменика природе, као и зеленила уз споменике културе

ОПАСНОСТИ

Т

- Недовољна примена постојеће законске регулативе
- Могућност пренамене површина
- Недовољна брзина у реализацији усвојених планова
- Недовољна финансијска средства за одржавање постојећих и подизање нових простора зеленила
- Недовољно јасно дефинисане надлежности над постојећим просторима зеленила
- Неадекватан избор биљног материјала уз промену климатских услова умањује квалитет зелених простора и смањује биодиверзитет

1.7.

КАКО СЕ СТРАТЕГИЈА УКЛАПА СА ДРУГИМ СТРАТЕГИЈАМА, ПОЛИТИКАМА И ПРАВНИМ АКТИМА

Стратегија је усаглашена са:

Националном стратегијом одрживог развоја Републике Србије [8],
Стратегијом одрживог коришћења природних ресурса и добара Републике
Србије [14],
Планом Генералне регулације Новог Сада до 2021. године [11],
Стратегијом привредног развоја Града Новог Сада [16],
Стратегијом приступачности за период од 2012–2018. године [15],
Законом о планирању и изградњи [21],
Правилником о техничким стандардима приступачности [12],
Законом о заштити животне средине [23],
Законом о заштити природе [22],
Законом о културним добрима [20] и
Одлуком о обављању комуналне делатности одржавање јавних зелених
површина [10].

02

ВИЗИЈА И ЦИЉЕВИ СТРАТЕГИЈЕ

Визија Стратегије
Приоритетни циљеви Стратегије
Очување и унапређење зелених простора
Успостављање система зелених простора кроз повезивање зеленила у
Граду и остваривање веза са ванградским зеленилом
Бољи квалитет живота у урбаним срединама
Заштита биодиверзитета

2.1.

ВИЗИЈА СТРАТЕГИЈЕ

До краја спровођења Стратегије, реализацијом акционих планова, Нови Сад треба да постане одрживи „зелени град“, са мрежом висококвалитетних и атрактивних зелених простора, који ће допринети добробити и здрављу свих грађана и посетилаца, уз очување животне средине и биодиверзитета.

2.2.

2.2.1. Очување и унапређење зелених простора

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕГИЈЕ

ЦИЉ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ
Израда катастра зелених простора	Анализа постојећег стања простора зеленила по категоријама Пресек постојећег стања указаће на потребе очувања и унапређења већ постојећих простора као и потребе за стварањем нових Утврђивање значаја појединачних стабала као и амбијенталних целина за њихово стављање под законске оквире заштите природних добара
Усвајање категоризације простора зеленила.	Подела свих озелењених простора у систему зеленила Града према њиховој функцији.
Усвајање Стандарда и Норматива за све претходно дефинисане категорије простора зеленила.	Обезбеђивање адекватне примене усвојених норматива приликом анализе и реконструкције постојећих и планирања нових простора зеленила.
Унапређење управљања система зелених простора Града	Чување локалног карактера и аутохтоних биљних врста повећаће се идентитет. Побољшање естетских вредности и дизајна простора зеленила. Стварање новог дизајна применом савремених материјала и технологија као и избором егзотичних биљних врста креира се нови идентитет за будућа поколења. Оспособљавање стручног кадра у процесима управљања, пројектовања, одржавања и неговања.
Заштита природних добара и амбијенталних целина.	Очување природних добара и културно историјских целина од значаја за локално подручје и повећање овог фонда. Очување аутохтоних врста и биодиверзитета.
Боље управљање зеленим просторима	Јасна подела надлежности над зеленим просторима

2.2.2. Успостављање система зелених простора кроз повезивање зеленила у Граду и остваривање веза са ванградским зеленилом

ЦИЉ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ
Повећање доступности и приступачности свим категоријама простора зеленила.	Равноправно коришћење свих категорија простора зеленила у систему свим корисницима без обзира на њихове различитости. Реализација планираних зелених простора из ГУП-а. Повезивање градске мреже зеленила са окружујућим просторима зеленила.
Очување и повећање биодиверзитета	Спречавање фрагментације станишта повезивањем свих категорија простора зеленила у јединствени систем унутар територије Града. Повезивање градског система зелених простор са ванградским зеленилом

2.2.3. Бољи квалитет живота у урбаним срединама

ЦИЉ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ
Очување и побољшање здравља становништва.	Могућност коришћења разноврсних садржаја унутар свих категорија простора зеленила у циљу пасивне и активне рекреације.
Повећање социјализације становништва.	Мултифункционалност и повезаност свих категорија у јединствену мрежу омогућава разноврсно коришћење свим становницима и посетиоцима Града током целе године.
Повећање економског статуса Града и грађана.	Повећање одређених категорија простора зеленила у систему условљава потребу за њиховим одржавањем и унапређењем, чиме се отварају нова радна места. Повећање броја туриста ствара потребу за новим просторима угоститељског, смештајног, трговинског и услужног садржаја. Формирање урбаних башти по принципима интегралне и органске производње
Повећање знања и доживотног учења.	Спровођење различитих облика едукације о биљном и животињском свету и његовом значају за природно окружење у савременом начину живота.
Повећање броја туриста.	Доступност и приступачност, као и функционална разноврсност категорија зеленила повећава број корисника и туриста.
Повећање вредности некретнина.	Квалитетно озелењени, доступни и приступачни простори у окружењу доприносе вредности простора, чиме се повећава тржишна вредност некретнине. Применом вертикалног и хоризонталног озелењавања стварају се услови за повољну микроклиму и повећава се енергетска ефикасност објеката и тржишна вредност.

2.2.4. Заштита биодиверзитета

ЦИЉ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ
Прилагођавање климатским променама и ублажавање њиховог утицаја.	Коришћење адекватних биљних врста за климатску зону Новог Сада. Избор биљних врста отпорних на климатске промене.
Унапређење одрживости и смањење емисије CO ₂ .	Очување простора зеленила као основних извора биодиверзитета. Смањење употребе хербицида и пестицида. Подизање свести о потреби за производњом органске и био-еколошке хране.
Производња дендроматеријала у оквиру градске територије.	Снижавање трошкова подизања и одржавања зелених простора и отварање нових радних места.

03

НОРМАТИВИ И СТАНДАРДИ КВАНТИТЕТА, КВАЛИТЕТА, ДОСТУПНОСТИ И ПРИСТУПАЧНОСТИ ПРОСТОРА ЗЕЛЕНИЛА ГРАДА НОВОГ САДА

Стандарди квантитета

Стандарди квалитета

Стандарди доступности и приступачности зелених простора

Доступност зелених простора

Приступачност зелених простора - могућност самосталног и једнаког коришћења

03

НОРМАТИВИ И СТАНДАРДИ КВАНТИТЕТА, КВАЛИТЕТА, ДОСТУПНОСТИ И ПРИСТУПАЧНОСТИ ПРОСТОРА ЗЕЛЕНИЛА ГРАДА НОВОГ САДА

Постојећа законска регулатива која се односи на квантитет и квалитет зелених простора у неким деловима не постоји или је неусаглашена и непотпуна.

Нормативи и стандарди указују на минималне нивое који морају бити задовољени за сваку категорију показатеља

Правилници, стандарди, нормативна и различита друга акта служе за лакше, правилније и уравнотеженије постизање циљева у процесима планирања, пројектовања, коришћења и одржавања простора зеленила у сваком граду. У зависности од категорије простора зеленила (према ГУП-у Новог Сада до 2021. године и студији [11, 17]), усвајање ових докумената омогућиће сагледавање постојећег стања у систему зеленила на територији Града и помоћи приликом пројектовања и одлучивања о локацијама за нове просторе зеленила било које категорије. Квантитативни показатељи треба да покажу да ли и у коликој мери простори зеленила по усвојеним категоријама постоје, и да ли њихова количина, величина и распрострањеност на територији Новог Сада задовољавају тренутне и будуће потребе становника, у складу са демографским показатељима. У оквиру студије „Развијање методологије за израду катастра зелених површина Новог Сада“ дефинисани су квалитативни и квантитативни критеријуми које треба укључити у нормативе и стандарде [13]. Они би тако постали обавезујући за снимање, израду и мониторинг катастра зелених простора Града Новог Сада.

Ови нормативи и стандарди треба да обухвате три области свих категорија зелених површина: квантитет, квалитет и доступност. Усвајање норматива и стандарда омогућиће становницима неометану доступност квалитетним категоријама зелених површина, како би могли задовољити разнолике свакодневне потребе за боравком у њима.

1. Стандарди квантитета
показатељи количине, величине и облика различитих категорија зеленила;

2. Стандарди квалитета
показатељи квалитета биљног материјала, разноликости биодиверзитета, врсте и начина опремљености, одржавања и начина коришћења у свакој категорији зеленила [16];

3. Стандарди доступности и приступачности
показатељи начина комуникацијских средстава (врсте саобраћаја) којима корисници (без обзира на њихове многобројне различитости) могу безбедно и неометано доћи до сваке категорије зеленила, као и њихова међусобна удаљеност (систем умрежености). Равноправан и самосталан начин коришћења простора зеленила за све кориснике, у складу са универзалним дизајном.

Ови стандарди се могу ускладити са европском праксом, дефинисаном у водичу „Making greener cities“ [7]. У овом водичу се наглашава значај мултидисциплинарног приступа зеленим просторима и јасно дефинисаних критеријума и стандарда као подршке у планирању, подизању, коришћењу и одржавању зелених простора.

Усвајање уједначене класификације простора зеленила обезбеђује јединствену поделу свих зелених простора у Граду у одређене типове према њиховој функцији и стандардима које треба да задовоље. Да би се циљеви Стратегије развоја система Зелених простора Новог Сада могли остварити, потребно је усвојити одређене стандарде и нормативе у оквиру класификационе поделе свих зелених површина у Граду, а у исто време у складу са иностраним искуствима и праксом.

3.1.

СТАНДАРДИ КВАНТИТЕТА

Реални квантитативни показатељи зелених простора по категоријама и поткатегоријама могући су једино на основу прорачуна постојећег стања зеленила и броја становника. Како Нови Сад не располаже адекватним и ажурним Катастром зелених простора, квантитативне показатеље није могуће реално сагледати. У том смислу, предлажу се следећи кораци у реализацији Стратегије развоја система зелених простора Града Новог Сада, дефинисани у оквиру акционог плана.

Стандарди квантитета су јединствени за све категорије зелених простора и дати су у табели.

КВАНТИТАТИВНИ ПОКАЗАТЕЉИ УРБАНИХ ПРОСТОРА ЗЕЛЕНИЛА СВИХ КАТЕГОРИЈА

КРИТЕРИЈУМИ	ПОКАЗАТЕЉИ
Укупна површина зеленила	Целокупна површина зеленила на територији Града
Површина зеленила у урбаном простору	Однос озелењених површина према укупној површини Града
Разуђеност	Индекс површине у односу на категорију простора зеленила
Изолованост у односу на друге зелене просторе	Просечна удаљеност између зелених простора исте категорије
Повезаност зелених простора	Просечан број и врсте елемената повезивања између свих категорија зелених простора
Степен изграђености	Пропорција између укупне површине Града и изграђене површине изражена у процентима
„Снабдевеност“ или задовољеност зеленим површинама	Однос укупне површине зеленила по становнику
Доступност зелених простора	Просечна удаљеност између свих категорија зелених простора у јединственој мрежи
Приступачност зелених простора	Пропорционални дијаграм удаљености зелених простора по категоријама изражен временом и дужином

3.2.

СТАНДАРДИ КВАЛИТЕТА

Стандарди квалитета су специфични за сваку категорију зелених простора и њихова израда и усвајање је један од основних циљева ове стратегије.

У складу са функцијама које грађани могу обављати у одређеним зеленим просторима из класификације, потребно је утврдити и додатне нормативе и стандарде који се по категоријама преклапају. Усвајање стандарда и норматива омогућиће увид у постојеће стање сваке категорије у већ изграђеној структури Града, али и наметнути њихову примену у изградњи нових делова Града, као и у процесима реконструкција и обнове постојећих структура.

3.3.

СТАНДАРДИ ДОСТУПНОСТИ И ПРИСТУПАЧНОСТИ ЗЕЛЕНИХ ПРОСТОРА

3.3.1. Доступност зелених простора

Основна категорија градског јавног зеленила јесу парковске површине, као и улично зеленило, који представљају најважније категорије зеленила у граду и приградским насељима. Градски паркови, као и „дистрикт“ паркови требало би да опслужују највећи део територије града, или да са зеленим коридорима омогуће коришћење мањих градских или већих рубних зелених целина. За подручје Новог Сада, утврђено је да положај постојећих уређених и делимично уређених паркова не покрива подједнако све зоне у Граду [17].

Решење доступности и покривености јавним зеленим просторима лежи у изналажењу просторног потенцијала за лоцирање већих или мањих парковских површина у зонама где покривеност зеленила не постоји ни у случају других категорија. У зонама једнопородичног, вишепородичног и мешовитог становања, где нису уређене или су само планиране парковске површине и друге категорије јавног зеленила, треба их што пре реализовати како би биле подједнако покривене све зоне у Граду, ради доступности корисницима [17].

3.3.2. Приступачност зелених простора могућност самосталног и једнаког коришћења

Пажљивим планирањем и пројектовањем зелених површина могуће је постићи једно од најзначајнији људских потреба - право на слободно кретање, без препрека и баријера. Ово је регулисано Законом о планирању и изградњи [13]. Приступачно окружење, уређено уз поштовање различитости међу људима, омогућиће свима, нарочито особама са инвалидитетом, да имају активно, пријатно и квалитетно учешће у уређеном амбијенту, као и његово боље коришћење [12]. Овакво окружење није потреба само за особе са инвалидитетом, јер свака особа у неком тренутку живота може имати умањену способност да се креће - родитељи са децом, повређене особе (нпр. прелом ноге), особе са пртљагом, гојазни људи, труднице и старије особе [3].

Постоје бројне баријере у окружењу које утичу на смањену покретљивост и онемогућавају извођење основних животних потреба. На пољу пројектовања објеката пејзажне архитектуре, у развијеним земљама учињени су велики помаци у уклањању ових баријера и обликовању приступачног окружења [3]. Међутим, у југоисточној Европи и земљама са мање развијеном пејзажно-архитектонском праксом, само су спорадични случајеви да су отворени јавни простори и зелене површине адаптирани и приступачни за све кориснике [2]. Ни у Србији још увек није постигнут довољан ниво свести о значају овог проблема. Да би се овакво стање променило, неопходно је пратити и примењивати примере добре праксе у приступачном уређењу простора, као и поштовати и спроводити законске одредбе које прописују приступачно уређење простора. [12]

04

ДОПРИНОС ЗЕЛЕНИХ ПРОСТОРА ОЧУВАЊУ И УНАПРЕЂЕЊУ ЗДРАВЉА, БЛАГОСТАЊА И БИОДИВЕРЗИТЕТА

Приступ природи
Прилагођавање и ублажавање утицаја климатских промена
Унапређење одрживости и смањење емисије угљен-диоксида
Обезбеђивање простора за шетњу и вожњу бициклом
Очување и унапређење здравља
Образовни значај

04

ДОПРИНОС ЗЕЛЕНИХ ПРОСТОРА ОЧУВАЊУ И УНАПРЕЂЕЊУ ЗДРАВЉА, БЛАГОСТАЊА И БИОДИВЕРЗИТЕТА

У условима климатских промена зелени простори добијају све већи значај, јер помажу унапређењу квалитета животне средине, очувању и унапређењу здравља људи и представљају просторе који ће се све интензивније користити.

Стратегија је у складу са циљевима и захтевима Европске мреже здравих градова Светске здравствене организације (СЗО), чији је члан Град Нови Сад од децембра 2012. године. У оквиру кључних тема VI фазе Европске мреже здравих градова СЗО (2014-2018), посебна пажња се придаје стварању здравих окружења за живот и рад, здравом урбаном планирању и дизајну, здравом транспорту, климатским променама и начину становања. [19, 19a]

4.1.

ПРИСТУП ПРИРОДИ

Сви зелени простори имају улогу уточишта за органски свет и омогућавају становницима Града контакт са природом. Најважнији задаци у обезбеђивању приступа природи су: обезбеђивање бољег приступа зеленим површинама, спречавање фрагментације станишта, контрола намене коришћења градског простора и интегрисано управљање природним ресурсима.

4.2.

ПРИЛАГОЂАВАЊЕ И УБЛАЖАВАЊЕ УТИЦАЈА КЛИМАТСКИХ ПРОМЕНА

Мере за адаптацију на услове климатских промена подразумевају: коришћење адаптабилних биљних врста, формирање компактнoг биљног покривача и примену заливних система.

Зелене површине треба да допринесу смањењу топлотног ефекта Града и могу снизити летње температуре за 5-7°C [1].

4.3.

УНАПРЕЂЕЊЕ ОДРЖИВОСТИ И СМАЊЕЊЕ ЕМИСИЈЕ УГЉЕН-ДИОКСИДА

За унапређење концепта одрживости потребно је спровођење следећих акционих задатака: очување биодиверзитета, смањење емисије CO₂, смањење употребе пестицида и рационално и временски примерено коришћење воде у подизању и одржавању зелених простора.

Паркови и урбане шуме на годишњем нивоу смањују емисију угљен-диоксида за 0,5-2% [18]. Паркови доприносе очувању биодиверзитета, јер обезбеђују животни простор за опстанак и развој урбане флоре и фауне.

4.4.

ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ ПРОСТОРА ЗА ШЕЋЊУ И ВОЖЊУ БИЦИКЛОМ

Обезбеђивање простора за шетњу и вожњу бициклом у оквиру зелених површина има двоструки значај: помаже очувању и унапређењу здравља градског становништва и утиче на смањење загађења, услед редукције моторног саобраћаја. Постојеће бициклистичке стазе које су укључене у дунавску бициклистичку руту, која у Србији има ознаку Eurovelo 6, нису адекватно покривене линеарним зеленилом (дрворедима) и увезане у јединствени систем зелених простора Новог Сада. Присуство зеленила у стамбеним заједницама повећава осећај удобности и сигурности. Приступачност зеленим површинама има утицаја на стил живота појединаца и на његове социоекономске везе.

4.5.

ОЧУВАЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ ЗДРАВЉА

Зелене површине доприносе очувању и унапређењу физичког и менталног здравља људи стварањем хуманијег окружења које стимулативно делује на људе, обезбеђује простор за физичку активност и окупљање различитих категорија становништва. Зелени простори позитивно утичу на микроклиму градске средине доприносећи регулисању температуре, влажности и кретања ваздуха. Зелене површине могу допринети побољшању квалитета ваздуха животне средине у Граду, као и смањењу нивоа буке. При озелењавању градских површина треба повести рачуна о алергеним биљним врстама, како о уклањању постојећих, тако и при избору нових [10, 10а].

4.6.

ОБРАЗОВНИ ЗНАЧАЈ

Зелене површине имају значај у области формалног и неформалног образовања, обезбеђујући едукацију свих старосних категорија становништва кроз игру и друштвену интеракцију, као и простор за учење на отвореном, пре свега за ученике и студенте.

05

ОДНОС ЗАЈЕДНИЦЕ ПРЕМА ЗЕЛЕНИМ ПРОСТОРИМА

05

ОДНОС ЗАЈЕДНИЦЕ ПРЕМА ЗЕЛЕНИМ ПРОСТОРИМА

Заједнице играју врло важну улогу у стварању бољих локалних средина. Према Студији развоја система зелених простора Новог Сада, учешће заједнице може се заснивати на неколико нивоа, почев од планирања, подизања, и одржавања зелених површина, па до мониторинга. Ово је важно у остваривању потенцијала зелених простора Града, зато што се на тај начин формира оквир за безбедније, чистије и атрактивније зелене просторе за кориснике. Партиципација локалног становништва представља и вид учешћа у доношењу одлука које грађанима даје могућност да у сарадњи с општинским властима одлучују о приоритетима локалне заједнице.

На основу анкета урађених за зелене просторе у Новом Саду [4, 5, 6], утврђено је да је социодемографска структура посетилаца различитих зелених простора углавном уједначена, те да социодемографска обележја (пол, старост, образовање и материјално стање) нису значајна за опредељивање за одређени зелени простор. Посетиоци зелених простора у значајном броју случајева живе у вишепородичним стамбеним објектима и немају викендицу на коју повремено одлазе, што утиче на учесталост њиховог коришћења зелених простора Града.

Испитаници су задовољнији зеленим просторима Града, него зеленим просторима кварта у којем станују. Као зелени простори који у највећој мери одговарају потребама посетилаца показали су се Лимански и Дунавски парк, док су мање задовољни корисници Железничког, Футошког и Каменичког парка.

Истраживањем је утврђено очигледно размимоилажење између значаја који поједини аспекти зелених простора имају за посетиоце и задовољства тим аспектима. На основу показатеља може се закључити да је безбедност значајан фактор готово свима, али је њоме задовољна свега трећина посетилаца.

Грађани у зелене просторе најчешће долазе ради одмора и уживања у природном окружењу, као и ради социјализације. На њихове посете највише утичу природни фактори, односно временске прилике, доба дана и годишње доба. Осим тога, посете значајно зависе и од здравственог стања испитаника и доступности самих зелених простора. Скоро половина посетилаца наводи да у оквиру зелених простора успоставља нове контакте и познанства, што говори у прилог значају ових простора за развој савременог друштва.

Испитаници који су најмање задовољни зеленим просторима на које одлазе, уједно су најспремнији да се активно укључе у њихово уређење и слажу се са потребом планских интервенција у оквиру зелених простора у Граду.

Невладине организације у Новом Саду, као што је “Покрет горана Града Новог Сада”, треба да имају активну улогу у подизању еколошке свести и подстицању активизма грађана. Активности кроз које ове организације остварују своје циљеве разноврсне су и покривају сектор озелењавања у урбаном простору, еколошке едукације, информисање јавности о проблемима у области животне средине и слично. Посебна пажња посвећује се активностима у којима учествују деца и омладина.

06

СТРАТЕШКЕ СМЕРНИЦЕ КАТЕГОРИЈА ЗЕЛЕНИХ ПРОСТОРА У НОВОМ САДУ

Стратешке смернице
Паркови, јавни вртови и отворени зелени простори
Зелене површине у оквиру простора специјалне намене
Зеленило уз саобраћајнице
Зелене површине у зони становања
Зелене површине од културно-историјског значаја
Зелене површине уз водене токове
Зелене површине око јавних објеката
Заштитно зеленило

06

СТРАТЕШКЕ СМЕРНИЦЕ КАТЕГОРИЈА ЗЕЛЕНИХ ПРОСТОРА У НОВОМ САДУ

На основу студије [17] дефинисане су категорије зелених простора Града Новог Сада, које су због недостатка јединствене категоризације само делимично у складу са ГУП-ом за период до 2021. године. Класификација зелених простора ове стратегије обухвата следеће категорије:

1. Паркови, јавни вртови и отворени зелени простори;
2. Зелене површине у оквиру простора специјалне намене (зелени простори спортских објеката, гробља, депоније, градске баште, остале комуналне површине, камп насеља, простори за истрчавање паса, комплекси војних и полицијских објеката);
3. Зеленило уз саобраћајнице (сквер, трг, пешачке улице, стамбене улице, градске саобраћајнице, булевари, магистралне саобраћајнице, паркинг-простори, бициклическе стазе, железнички коридори);
4. Зелени простори у зони становања (зеленило у оквиру законом заштићених стамбених зона, зелени простори у оквиру једнопородичног становања, зелени простори у оквиру резиденцијалног становања, зелени простори у оквиру нелегалне изградње, зелени простори у оквиру вишепородичног становања, отворени блокови, затворени блокови са малим фондом зеленила, урбани блокови мешовитог становања без зеленила, урбани блокови мешовитог становања са зеленилом и дечија игралишта);
5. Зелене површине од културно-историјског значаја;
6. Зелене површине уз водене токове (зелене области уз реку, зелене области уз канале, уређена и неуређена шеталишта и зеленило плавног, односно мочварног подручја);
7. Зелене површине око јавних објеката (зеленило образовних установа, зеленило у оквиру зоне пословања, зеленило здравствених установа, зеленило индустријских комплекса у урбаном окружењу, зеленило градских институција, кровни вртови, вертикално зеленило и мобилно зеленило);
8. Заштитно зеленило (обрадиво земљиште, шуме, сметлишта, зелени простор у урбаном окружењу који није приведен намени, линијско рубно зеленило, некоришћени железнички коридори и расадници).

Анализа постојећег стања, као и Студије репрезентативних категорија, дати су у оквиру „Студије система зелених површина Града Новог Сада“ за све набројане категорије.

Имајући у виду мултифункционалност одређених категорија зеленила, израђена је стратешка мапа зеленила.

Због изражених промена у фонду зеленила, очувања и адекватног одржавања зелених површина, као и планирања нових, неопходна је израда катастра зеленила за целокупну градску територију. Такође, потребно је за све набројане категорије зелених површина дефинисати стандарде и нормативе и укључити их у законске оквире.

За категорије, када се оне усвоје, а које тренутно не постоје на територији Града зоо-врт, хиподром, аутодром, аква-парк и сл., потребно је, без обзира на планове у ГУП-у за период до 2021. године, пажљиво размотрити потребу за њиховим постојањем, имајући у виду близину сличних категорија у

региону. Уколико се ипак донесе одлука да се подигну нове категорије или нове површине у оквиру већ постојеће категорије, стандарди и нормативи (пре тога усвојени) морају се поштовати, а локација мора бити одређена у складу са њима.

Мониторингом треба омогућити и осигурати доследност у планирању, реализацији и одржавању зелених површина.

6.1.

6.1.1. Паркови, јавни вртови и отворени зелени простори

У теорији и пракси, паркови су зелене површине у изграђеном ткиву насеља различитих функција, величина и облика. У односу на ове параметре, постоје и различите класификације парковских простора.

Неуједначена категоризација указује на потребу усвајања јединствене поделе парковских површина на јасне категорије, како би се оне могле стандардизовати, а у њима организовати различити садржаји. Циљ ове класификације је остваривање квалитета парковских простора, формирање нових, за сада непостојећих категорија зелених простора на територији Града Новог Сада, али и повећање квантитета постојећих категорија и њихово повезивање у јединствену мрежу зелених простора Града.

СТРАТЕШКЕ СМЕРНИЦЕ

За све категорије зелених простора, заједничке су две основне стратешке смернице:

1. *Израда катастра зеленила*
2. *Дефинисање стандарда и норматива, као и њихово укључивање у одлуке градског нивоа.*

Квантитет и адекватно одржавање зелених површина у Граду ствара услове за повећање биодиверзитета. Стандарди који би дефинисали избор и примену дендрофлоре омогућили би одрживост зелених простора као потпуно развијеног биотопа. На овај начин створила би се повољна клима у парковима, а њихова атрактивност подигла на завидан ниво. Да би се ови параметри задовољили неопходно је спровести анализу постојећег стања на основу следећих стратешких смерница:

- Створити јединствени идентитет за сваку парковску површину у Граду, тј. карактеристику по којој ће сваки парк бити препознатљив (нпр. Скејт-парк у Лиманском парку).
- Приоритет дати адекватном избору садног материјала. Предност дати аутохтоним и прилагођеним интродукованим врстама. Флористичку структуру паркова прилагодити условима станишта, респектујући конфигурацију терена.
- Обогатити биодиверзитет генотиповима који имају важан функционални значај (санитарни, хигијенски, декоративни и историјски).
- У виду заштитног зеленила применити генотипове отпорне према конвенционалним полутантима.
- Истаћи едукативну функцију постојећих зелених површина.
- Просторе који су неуређени, а намењени за подизање паркова, у будућности треба уредити према предвиђеним пројектима, како би били сачувани од пренамене.

6.1.2. Зелене површине у оквиру простора специјалне намене

У ГУП-у Новог Сада до 2021. године постоји категорија паркова специфичне намене, док се у Студији зелених и рекреативних површина [17] појављује посебна категорија зелених површина у оквиру простора специјалне намене.

Постоји суштинска разлика у количини, функцији, локацији и величини ових простора зеленила, која указује на неопходну јединствену класификацију свих површина зеленила на територији Града, јер ће се само на основу такве категоризације моћи утврдити стандарди и нормативи за сваку од њих.

Као и код претходне категорије простора зеленила, и овде је неопходно приступити реализацији следећих фаза, како би се и ова категорија повезала у јединствени систем зеленила Града.

- Спортско-рекреативне комплексе развијати на рубу Града, јер тако постају заштитна зелена зона у већ постојећим или новоформираним шумама, те омогућавају становницима Града да се рекреирају и релаксирају у природи.
- Ревитализација и уређење гробаља треба да се заснива на наслеђеној структури, облику и величини гробних поља и осталих елемената.
- Просторе који се налазе у окружењу пијаца укључити у мрежу мониторинга аерозагађења и буке, како би се, у случају високих концентрација или прекорачења граничних вредности загађености

.....

ваздуха и нивоа комуналне буке, предузимале адекватне мере заштите.

- Комуналне депоније у урбаном окружењу уређивати кроз више сукцесивних фаза, према пројектној документацији.
- Заснивање урбаних башти треба да се ослања на синергију потреба локалног становништва и расположивих парцела у Граду. Паралелно са подизањем урбаних башти, потребно је спроводити и мониторинг оправданости њиховог заснивања и на основу њега унапређивати даље акционе задатке на овом пољу.
- У камп насељу (Рибарско острво – Шодрош) постојеће квалитетно зеленило, које се уклапа у дато урбанистичко решење, потребно је максимално заштитити и на њему применити неопходне мере неге. У погледу уношења декоративне дендрофлоре треба створити хармонију са природном средином, односно основу острва и даље задржати, неговати и развијати.

6.1.3. Зеленило уз саобраћајнице

Основни задатак зелених површина дуж улица јесте изолација пешачких токова и ободних зграда од колског саобраћаја, стварање повољних санитарно-хигијенских и микроклиматских услова за становнике, а такође и повећање естетских квалитета градског пејзажа. Други важан елеменат зелених површина дуж саобраћајница јесте повезивање осталих категорија зеленила у јединствен систем зелених простора Града, јер само добро повезане зелене површине могу да остваре своју пуну функционалност и допринесу повећању просторног и рекреативног квалитета урбане средине.

Категорија зеленила уз саобраћајнице може се поделити у следеће поткатегорије: сквер, трг, пешачке улице, стамбене улице, градске саобраћајнице, булевари, магистралне саобраћајнице, паркинг-простори, бициклистичке стазе и железнички коридори.

Дрвореди на улицама све теже могу да опстану у форми коју грађани традиционално сматрају дрворедима. Навикли на раскошна стабла густо засађена на тротоарима, становници још увек као да не запажају да су готово сва преостала таква стабла веома ниског степена кондиције, врло ниске функционалности, сасвим трула или драстично нападнута многобројним болестима и штеточинама.

Полазећи од ових чињеница и од тешкоћа да се здраве биљке одрже на улицама, потребне су следеће активности:

- Сталним мониторингом стања постојећег зеленила саобраћајница потребно је спречити губитак појединих врста и интродукцијом нових повећати биодиверзитет дендрофонда.
- Животни век врста у новим дрворедима планирати на краћи рок, 20-30 година, уз правилан избор биљних врста, које су одрживе према климатским променама и својом величином усаглашене са профилем улица.
- Уместо дрвореда, на многим централним градским површинама треба садити и веома интензивно неговати извршан, увек мањи број појединачних стабала, остављајући за потпуне дрвореде само најшире улице или пешачке улице.
- Урадити студију заслањености земљишта дуж озелењених саобраћајница услед зимског сољења путева и утврдити негативни утицај ових мера на квалитет зеленила.

6.1.4. Зелене површине у зони становања

Површине зелених простора у оквиру становања су намењене ограниченом коришћењу. Основна функција овог простора је социјализација становника унутар блоковских структура. У односу на типологије архитектонских објеката и начин организације стамбених јединица, све зелене површине се могу поделити у неколико целина.

Квантитативни показатељи зелених простора у стамбеним зонама требало би да задовоље минималне стандарде и нормативе за ову врсту градских простора. Веома често зелене површине у зонама становања у себи садрже и неке друге категорије зеленила, па се приликом прорачуна квантитативних показатеља за одређену територију неке од категорија преклапају и/или понављају.

Одржавање постојећих зелених површина у зони становања подразумева свакодневну бригу о свим елементима ових простора. Врста власништва над овим просторима намеће и разнолике облике надлежности над њиховим одржавањем. Слична је ситуација и код планирања и подизања нових зелених површина, као и приликом реконструкција већ постојећих стамбених зона. Предуслов за све наведене кораке је катастар постојећих зелених површина, као и пројектна документација за реконструкцију постојећих или формирање новопроектованих зелених површина.

- На основу анализе предвидети локације и изградити пројектну документацију за нове просторе које треба оформити.
- На основу анализе постојећег стања изградити пројектну документацију за реконструкцију постојећих простора зеленила по наведеним категоријама становања.

6.1.5. Зелене површине од културно-историјског значаја

Законске регулативе које се односе на заштиту културних добара и споменика културе, као и на заштиту животне средине, у својим дефиницијама на различите начине третирају ове појединачне елементе – солитерна стабла или објекте, историјске споменике и њихово непосредно окружење, као и целине, али са јединственим циљем - њиховим очувањем.

Сва природна и културна историјска добра, која су већ законски третирана, морају се чувати и одржавати у за то законски предвиђеним оквирима. Осим већ регистрованих добара, постоје и она која нису званично заштићена законом, те се на њима не примењује законска регулатива и неретко су препуштена пропадању, девастацији и нестајању. Да би се спречило њихово уништење потребно је, на основу катастра зелених површина и снимка постојећег стања архитектонских објеката и амбијенталних целина, утврдити која су то подручја која представљају потенцијална културна добра са својим окружењем или пак представљају споменике природе. Над новорегистрованим подручјима треба што пре спровести већ устаљене законске процедуре, како би се ове целине заштитиле у што краћем временском периоду.

- Појединачна вишедеценијска и столетна стабла на територији Новог Сада треба ставити под заштиту и обезбедити спровођење закона и прописаних казни за њихово кршење.
- Зеленило уз културно–историјске и верске објекте и споменике треба ставити под заштиту и обезбедити спровођење закона и прописаних казни за њихово кршење.

6.1.6. Зелене површине уз водене токове

У овој категорији простора зеленила препознају се следеће области: појасеви уз реку и канале, уређена и неуређена шеталишта и зеленило плавног и мочварног подручја. Водени ток Дунава ствара природну границу за развој Града и територијално га дели на сремску страну на југу и бачку страну на северу, док вештачки водоток канала ДТД дели бачку страну Града на такође два дела: југозападни и североисточни део. У Студији стратегије система зелених простора на Карти просторног размештаја зелених површина уз водене токове јасно се могу уочити сва подручја од значаја за ову врсту озелењених простора. Њихов положај јасно указује на значај у систему зелених простора на територији Града, као и у систему повезивања са ванградским системом зеленила. Да би целокупна површина око водених токова била адекватно озелењена потребно је реализовати следеће стратешке смернице:

- Успоставити директну сарадњу у оквиру надлежности институција републичког, покрајинског и градског нивоа у приобалним зонама на територији Града Новог Сада.
- Простор Кеја унапредити у правцу повећања комплетне функционалности, социолошке и естетске вредности применом принципа композиционог обликовања, чиме би се створио јединствени визуелни идентитет.
- Преуредити косину насипа у циљу побољшања пешачких комуникација и обезбеђења боље приступачности пешака води.
- У циљу отварања визура ка сремској страни, предлаже се проређивање вегетације и уклањање одређеног дела заштитног зеленила ради проширења и дефинисања тренутно неуређене плаже на Сунчаном кеју („Бећарац“) и отварања визура ка Петроварадинској тврђави.
- Применити еколошки принцип уређења обала, односно адекватну примену биоинжењерских мера садње зеленила и употреба вегетације адекватне типу станишта.

6.1.7. Зелене површине око јавних објеката

Под зеленим просторима око јавних објеката подразумевају се: зеленило образовних установа (вртићи, школе, факултети...), зеленило у оквиру зоне пословања, зеленило здравствених установа, зеленило индустријских комплекса у урбаном окружењу, зеленило градских институција, кровни вртови, вертикално зеленило и мобилно зеленило.

Свака од наведених поткатегорија зеленила представља неизбежан сегмент мреже зеленила у урбаној средини и има велики утицај на његову функционалност, целовитост и естетику. Иако квантитативни показатељи ових простора не указују на њихову велику површину, значај ових простора зеленила није тиме умањен, напротив. Биљни материјал, као и остали елементи пејзажног обликовања, код ових простора утичу на стварање посебне микроклиме, амбијенталне вредности, повећање вредности некретнине, као и квалитетног боравака у њима. Имајући у виду функционални значај ових простора, неопходно је да се испуне санитарно-хигијенски, инжењерско-технички, архитектонско-урбанистички, естетски, културно-образовни, као и психолошки услови за безбедан боравак у њима. У том смислу је потребно реализовати следеће стратешке смернице:

- Издавање вредних примерака постојеће дендрофлоре и њихово очување кроз интензивне мере одржавања.
- Повећање фонда зеленила на зеленим површинама у оквиру образовних и здравствених установа.
- У избору вегетације предност дати аутохтоним и прилагођеним интродукованим врстама, са минималним захтевима за одржавање.
- Поштујући принципе универзалног дизајна, учинити простор погодним за примену инклузивног програма.
- Зелени кровови, вертикално и мобилно зеленило у савременом урбаном окружењу треба да нађу своје место у систему зеленила Града.

6.1.8. Заштитно зеленило

Заштитно зеленило представља површине разноврсне намене, као што су шуме, појасеви заштите од ветра, подземних вода, плавних површина, клизишта, буке и других извора загађења, расадници, воћњаци, пољопривредне површине и слично. У зависности од намене, заштитно зеленило заузима различите позиције у насељу, као и разноврсне облике, од којих су најчешће траке, вишеструки дрвореди, прстенови или компактне површине.

У Студији зелених и рекреативних површина [17], под рубним зеленилом се подразумевају следеће категорије: обрадиво земљиште, шуме, сметлишта, зелени простор у урбаном окружењу који није приведен намени, линијско рубно зеленило, некоришћени железнички коридори и расадници. ГУП Новог Сада до 2021. године дефинише заштитно зеленило као функционални појас који може бити шумски, ветробрански, као вегетацију на клизиштима, линеарно зеленило уз канале, потоке и саобраћајнице. Такође, у ову категорију спадају и виногради, воћњаци, повртњаци, као и пољопривредно градско и ванградско зеленило. Без обзира на

категоризацију, основна функција ове врсте површина зеленила јесте да заштити околни простор од загађења (бука, издувни гасови, штетна зрачења, јаки ветрови, подземне воде, клизиште, висок водостај и сл.).

Да би се утврдила функција постојећих категорија заштитних зелених површина на територији Новог Сада, потребно је направити анализу свих заштитних зелених површина. На основу ње се могу дефинисати монофункционалне зелене површине заштите, као и оне које имају мултифункционални карактер. У односу на врсту заштите, постојеће зелене површине је потребно одржавати и/или побољшати њихову заштитну функцију, док је новопроектване заштитне зелене површине потребно планирати према утврђеним стандардима и нормативима. У складу са наведеним, стратешка смерница за ову категорију је:

- Континуирана реконструкција постојећих и формирање нових заштитних простора зеленила.
- Увођење нових садржаја у постојеће заштитне појасеве, како би се учинили атрактивнијим за становништво.

АКЦИОНИ ПЛАН

Квантитативни и квалитативни нормативи и стандарди за просторе зеленила
 Репрезентативне категорије зеленила
 Паркови
 Простори специјалне намене
 Зеленило уз саобраћајнице
 Зелене површине у зони становања
 Зелене површине од културно-историјског значаја
 Зелени простори уз водотоке
 Зелене површине око јавних објеката
 Заштитно зеленило
 Повећање доступности зелених површина
 Приступачност зелених површина
 Допринос зелених простора за унапређење здравља, благостања и очувања биодиверзитета
 Однос заједнице према зеленим просторима

7.1.

КВАНТИТАТИВНИ И КВАЛИТАТИВНИ НОРМАТИВИ И СТАНДАРДИ ЗА ПРОСТОРЕ ЗЕЛЕНИЛА

Да би се циљеви из Стратегије могли успешно имплементирати у планску и пројектну документацију и правна акта, потребна је активна партиципација свих учесника у доношењу и спровођењу одлука. У домену правне регулативе то су пре свега Град Нови Сад са надлежним управама, јавна и комунална предузећа, струковна удружења и институције, грађанске и невладине организације.

Сви ови учесници су, у зависности од циљева, очекиваних резултата и временског оквира реализације, наведени у табеларним приказима акционог плана по претходно наведеним поглављима.

7.1. Квантитативни и квалитативни нормативи и стандарди за просторе зеленила

АКЦИОНИ ПЛАН	РЕЗУЛТАТ	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР	ПРИОРИТЕТИ	УЧЕСНИЦИ У РЕАЛИЗАЦИЈИ
Усвајање јединствене категоризације за све зелене просторе	На основу класификације из усвојене Студије утврдити јединствену поделу свих зелених простора по категоријама које Град има или је планирано да има	2015.	Иницирање доношења јединствене категоризације простора зеленила за Град Нови Сад.	Град Нови Сад са надлежним управама Образовне и научне институције Струковна удружења и институције
Усвајање стандарда и норматива за све категорије зелених простора	На основу иностраних и домаћих стандарда, норматива и праксе утврдити Градске (националне) стандарде, као обавезујући документ за пројектанте и планере.	2015–2016.	Иницирање доношења јединствених стандарда и норматива за све категорије зелених простора за Град Нови Сад.	
Анализа квантитативних и квалитативних показатеља свих постојећих зелених површина на територији Новог Сада	Анализа постојећег стања зелених површина и њихова категоризација на основу јединствено усвојених критеријума за Нови Сад. (Катастар зелених простора)	2015–2017.	Јединствена категоризација зелених простора за Нови Сад. Израда Катастра зелених простора	Образовне и научне институције Струковна удружења
	Анализа мреже зелених простора и уочавање недостатака у њеној поставци	2015–2017.	Усвајање стандарда за зелене просторе по категоријама за територију Новог Сада.	Јавна и комунална предузећа у надлежности на територији Града Покрајински Завод за заштиту природе
	Анализа локалних потреба становништва за одређеном категоријом зеленила и њено усклађивање са постојећим стањем и потребама како би се одредиле нове зелене површине.	2015–2016.		Невладине организације Надлежне градске управе
	Усклађивање стандарда у оквиру стратегије за Град Нови Сад са националном стратегијом зелених простора.	2017–2018.		

7.2.

РЕПРЕЗЕНТАТИВНЕ КАТЕГОРИЈЕ ЗЕЛЕНИЛА

7.2.1. Паркови

АКЦИОНИ ПЛАН	РЕЗУЛТАТ	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР	ПРИОРИТЕТИ	УЧЕСНИЦИ У РЕАЛИЗАЦИЈИ
Подизање нових поткатегија парковских површина	Анализа просторног потенцијала за лоцирање већих или мањих нових озелењених површина по поткатегијама	2017-2018.	Подизање нових поткатегија простора зеленила.	Јавна и комунална предузећа у надлежности на територији Града
	Израда пројеката за нове озелењене површине	2017-2021.	Реконструкција постојећих простора зеленила.	Надлежне градске управе
	Реализација пројеката за нове озелењене просторе	2018-2030.		Образовне и научне институције
	Израда пројеката реконструкције постојећих озелењених простора	2020-2022.		Струковна удружења
	Реализација пројеката реконструкције	2021-2030.		Невладине организације
	Мониторинг	2020-2030.		Надлежни градски органи управе

7.2.2. Простори специјалне намене

АКЦИОНИ ПЛАН	РЕЗУЛТАТ	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР	ПРИОРИТЕТИ	УЧЕСНИЦИ У РЕАЛИЗАЦИЈИ
Унапређење квалитета зелених површина у оквиру простора специјалне намене	Имплементација дефинисаних стандарда у оквиру пилот-пројекта.	2017-2019.	Урбане баште	Образовне и научне институције
	Мониторинг спроведених пилот-пројеката.	2019-2021.	Депоније	Струковна удружења
	Умрежавање пилот- пројеката на нивоу Града Новог Сада.	2021-2031.	Зелени простори спортских објеката	Јавна и комунална предузећа у надлежности на територији Града
			Остале комуналне површине	Невладине организације
			Камп насеља	Надлежне градске управе
			Простори за истрчавање паса	Покрајински завод за заштиту природе
			Гробља	
			Комплекси војних и полицијских објеката	

*НАПОМЕНА: Приоритети су издвајани на основу
процењеног степена уређености површина оваквог
типа, а истакнуте потребе за постојањем истог.*

7.2.3. Зеленило уз саобраћајнице

АКЦИОНИ ПЛАН	РЕЗУЛТАТ	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР	ПРИОРИТЕТИ	УЧЕСНИЦИ У РЕАЛИЗАЦИЈИ
Анализа постојећег стања са квантитативним показатељима	Смернице за унапређење постојећег стања зеленила уз саобраћајнице.	2015-2017.	Двореди у оквиру централног градског језгра и булевара	Јавна и комунална предузећа у надлежности на територији Града
Израда пројектне документације за побољшање постојећих зелених површина уз саобраћајнице	Израда пројектне документације озелењавања путних праваца свих категорија	2017-2019.	Двореди путних праваца свих категорија	Образовне и научне институције
	Израда пројектне документације за реконструкцију постојећих дрвореда	2017-2019.		Надлежне градске управе
	Израда пројектне документације за формирање нових дрвореда	2017-2019.		Покрајински завод за заштиту природе
Реализација пројекта из акционог плана 2.3.2	Озелењавање, реконструкција и подизање дрвореда	2019-2030.		
Мониторинг	Мониторинг сваке претходне фазе у временским оквирима предвиђеним за реализацију акционог плана	2015-2025.	Мониторинг према извођењу наведених приоритета	Надлежни градски органи управе

7.2.4. Зелене површине у зони становања

АКЦИОНИ ПЛАН	РЕЗУЛТАТ	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР	ПРИОРИТЕТИ	УЧЕСНИЦИ У РЕАЛИЗАЦИЈИ
Анализа постојећег стања са квантитативним показатељима	На основу катастра зеленила сваке категорије и постојеће структуре становништва спровести анализу постојећег стања као полазну основу за будуће интервенције.	2015-2017.		Јавна и комунална предузећа у надлежности на територији Града Надлежне градске управе Покрајински завод за заштиту природе
Побољшање постојећих зелених површина у зонама становања по категоријама	Израда пројектне документације за заштиту зелених површина у оквиру законом заштићених стамбених зона	2015-2017.	Петроварадинска тврђава са подграђем Реконструкција постојећих дечијих игралишта	Градски завод за заштиту споменика културе Образовне и научне институције
	Израда пројектне документација озелењавања (хоризонталног и вертикалног) урбаних блокова мешовитог становања без зеленила	2017-2018.	Реконструкција зелених површина у оквиру вишепородичног становања - отворени блокови	Струковна удружења Невладине организације
	Израда пројектне документације за реконструкцију постојећих дечијих игралишта	2018-2019.	Реконструкција постојећих зелених површина у оквиру вишепородичног становања, затворени блокови са малим фондом зеленила	Градски завод за заштиту споменика културе
	Израда пројектне документације за реконструкцију постојећих зелених површина у оквиру вишепородичног становања - отворени блокови	2019-2020.	Реконструкција урбаних блокова мешовитог становања без зеленила	
	Израда пројектне документације за реконструкцију постојећих зелених површина у оквиру вишепородичног становања, затворени блокови са малим фондом зеленила	2020-2021.		
	Израда пројектне документације за реконструкцију постојећих зелених површина у урбаним блоковима мешовитог становања са зеленилом	2021-2023.		
Мониторинг	Мониторинг сваке претходне фазе у временским оквирима предвиђеним за реализацију акционог плана	2015-2023.		Надлежни градски органи управе

7.2.5. Зелене површине од културно-историјског значаја

АКЦИОНИ ПЛАН	РЕЗУЛТАТ	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР	ПРИОРИТЕТИ	УЧЕСНИЦИ У РЕАЛИЗАЦИЈИ
Анализа постојећих зелених простора ради утврђивања значаја за очувањем	Очување и заштита природних добара и зелених простора културно - историјских целина.	2016-2030.	Паркови, јавни вртови и отворени зелени простори Зелени простори око јавних објеката Зелени простори у оквиру простора специјалне намене Зелени простори у зони становања Зелени простори уз водене токове Путеви и зеленило саобраћајница	Покрајински Завод за заштиту природе Градски завод за заштиту споменика културе Образовне и научне институције Струковна удружења Јавна и комунална предузећа у надлежности на територији Града Невладине организације Надлежне градске управе
Мониторинг	Мониторинг спровођења законске регулативе из области заштите природних добара и културно-историјских целина по приоритетној листи.	2016-2030.		Надлежни градски органи управе

7.2.6. Зелени простори уз водотоке

АКЦИОНИ ПЛАН	РЕЗУЛТАТ	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР	ПРИОРИТЕТИ	УЧЕСНИЦИ У РЕАЛИЗАЦИЈИ
Унапређење квалитета зеленила простора уз водотоке	Израда Студије ревитализације зеленила простора уз водотоке	2016-2018.	Зелене области уз реку	Јавна и комунална предузећа у надлежности на територији Града
	Имплементација Студије ревитализације зеленила простора уз водотоке	2019-2030.	Зеленило плавног, односно мочварног подручја	
Умрежавање зеленила простора уз водотоке	Израда студије система зеленила простора уз водотоке	2018-2020.		Надлежне градске управе Образовне и научне институције Струковна удружења
	Имплементација Стратегије система зеленила простора уз водотоке	2021-2030.		
Унапређење квалитета рекреативних површина простора уз водотоке	Анализа постојећег стања рекреативних површина простора уз водотоке	2015-2017.		
	Израда Студије оправданости унапређења квалитета рекреативних подручја простора уз водотоке	2017-2018.		
	Имплементација Студије унапређења квалитета рекреативних подручја простора уз водотоке	2019-2021.		

7.2.7. Зелене површине око јавних објеката

АКЦИОНИ ПЛАН	РЕЗУЛТАТ	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР	ПРИОРИТЕТИ	УЧЕСНИЦИ У РЕАЛИЗАЦИЈИ
Унапређење квалитета зелених површина око јавних објеката	Пилот-пројекти по категоријама	2016-2021.	Зеленило образовних установа	Надлежне градске управе
	Умрежавање пилот-пројеката на нивоу Града Новог Сада	2021-2030.	Зеленило здравствених установа	Образовне и научне институције
			Зеленило индустријских комплекса у урбаном окружењу	Струковна удружења
			Зеленило градских институција	Јавна и комунална предузећа у надлежности на територији Града
			Зеленило у оквиру зоне пословања	Невладине организације
			Кровни вртови, вертикално и мобилно зеленило	Покрајински Завод за заштиту природе

НАПОМЕНА: Наведене приоритете ће одређивати могућности финансирања, имајући у виду различите нивое надлежности

7.2.8. Заштитно зеленило

АКЦИОНИ ПЛАН	РЕЗУЛТАТ	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР	ПРИОРИТЕТИ	УЧЕСНИЦИ У РЕАЛИЗАЦИЈИ
Реконструкција постојећих заштитних површина зеленила	Израда пројектне документације на основу које се постојећи заштитни простори зеленила могу реконструисати и побољшати	2017-2021.		Надлежне градске управе
				Образовне и научне институције
				Струковна удружења
Подизање нових заштитних површина зеленила	Израда пројектне документације за подизање нових заштитних површина зеленила	2021-2030.		Јавна и комунална предузећа у надлежности на територији Града
				Невладине организације
				Покрајински Завод за заштиту природе
Мониторинг		2017-2030.		Надлежни градски органи управе

7.3.

ПОВЕЋАЊЕ ДОСТУПНОСТИ ЗЕЛЕНИХ ПОВРШИНА

АКЦИОНИ ПЛАН	РЕЗУЛТАТ	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР	ПРИОРИТЕТИ	УЧЕСНИЦИ У РЕАЛИЗАЦИЈИ
Подизање нових простора зеленила	Анализа просторног потенцијала за лоцирање већих или мањих озелењених површина по категиријама	2016-2017.	Зоне вишепородичног и мешовитог становања;	Надлежне градске управе
	Израда пројектне документације за подизање нових простора зеленила	2017-2020.	Зоне једнопородичног становања	Јавна и комунална предузећа у надлежности на територији Града
	Реализација пројеката	2020-2030.		Невладине организације
	Мониторинг	2020-2030.		Образовне и научне институције
	Укључивање младих у спровођење пилот- пројеката	2016-2030.		Струковна удружења
	Укључивање младих у одржавање зелених површина образовних установа којима припадају	2016-2030.		

7.4.

ПРИСТУПАЧНОСТ ЗЕЛЕНИХ
ПОВРШИНА

АКЦИОНИ ПЛАН	РЕЗУЛТАТ	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР	ПРИОРИТЕТИ	УЧЕСНИЦИ У РЕАЛИЗАЦИЈИ
Повећање приступачности зелених површина	Анализа приступачности - израда студије приступачности зелених површина	2017-2018.	Имплементација принципа универзалног дизајна у процесима реконструкције и подизању нових простора зеленила.	Невладине организације
	Израда пројеката реконструкције	2017-2021.		Образовне и научне институције
	Реализација пројеката приступачности	2018-2022.		Струковна удружења
	Израда публикације - водич кроз приступачност зелених површина Новог Сада	2023.		Надлежне градске управе Јавна и комунална предузећа у надлежности на територији Града
Мониторинг		2018-2023.		Тим за приступачност Града Новог Сада Надлежни градски органи управе

7.5.

ДОПРИНОС ЗЕЛЕНИХ ПРОСТОРА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ
ЗДРАВЉА, БЛАГОСТАЊА И ОЧУВАЊА БИОДИВЕРЗИТЕТА

АКЦИОНИ ПЛАН	РЕЗУЛТАТ	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР	ПРИОРИТЕТИ	УЧЕСНИЦИ У РЕАЛИЗАЦИЈИ
Очување природе и биодиверзитета	Спречавање фрагментације станишта Контрола намене коришћења градског простора	2015-2030.	Праћење начина коришћења градског земљишта	Надлежне градске управе Јавна и комунална предузећа у надлежности на територији Града Невладине организације
Прилагођавање и ублажавање утицаја климатских промена	Коришћење биљних врста отпорних на сушу. Формирање компактног биљног покривача Наводњавање	2015-2030.	Избор врста отпорних на климатске промене	Образовне и научне институције Струковна удружења Акредитоване лабораторије
Унапређење одрживости и смањење емисије CO ₂	Константно увећање површина под зеленилом на целокупној територији Града. Смањење употребе пестицида.	2015-2030.	Мониторинг биодиверзитета Мониторинг емисије CO ₂	
Смањење нивоа комуналне буке	Подизање зелених зидова уз изворишта буке	2015-2030.	Увећање степена озелењености Мониторинг нивоа комуналне буке	
Очување здравља	Унапређење наменског простора за рекреативне активности свих грађана.	2015-2030.	Увећање степена озелењености Града и функционалности простора зеленила	
Обезбеђивање простора за шетњу и вожњу бициклом	Увођење нових шетних и бициклистичких стаза. Умрежавање стаза и простора за шетњу и вожњу бициклом.	2015-2030.	Укључивање бициклистичких стаза у дунавску руту Eurovelo 6	Надлежне градске управе Јавна и комунална предузећа у надлежности на територији Града
Унапређење образовног значаја зелених простора	Постављање инфо табли на зеленим просторима Одржавање еколошких радионица.	2015-2030.	Подизање свести и образовног нивоа о значају вредности зелених простора у Граду.	Образовне и научне институције

7.6.

ОДНОС ЗАЈЕДНИЦЕ ПРЕМА
ЗЕЛЕНИМ ПРОСТОРИМА

АКЦИОНИ ПЛАН	РЕЗУЛТАТ	ВРЕМЕНСКИ ОКВИР	ПРИОРИТЕТИ	УЧЕСНИЦИ У РЕАЛИЗАЦИЈИ
Партиципација локалне заједнице у процесу доношења одлука, реализацији и одржавању зелених површина Града Новог Сада	Едукација чланова локалне заједнице о значају њиховог активног учешћа у процесу унапређења квалитета зелених површина заједнице.	2015-2030.	Веће укључивање чланова локалне заједнице у процесу доношења одлука, реализацији и одржавању зелених површина Града	Невладине организације
	Укључивање чланова локалних заједница у спровођењу пилот-пројеката на територији заједнице.	2016-2020.	Превазилажење јаза између урбанизације и потребе за боравком у природном окружењу.	Образовне и научне институције
	Континуирано укључивање чланова локалних заједница у анализу и евалуацију задовољења квантитета и квалитет зеленила у непосредном окружењу	2020-2030.		Надлежне градске управе
Партиципација младих у процесу доношења одлука, реализацији и одржавању зелених површина Града Новог Сада	Едукација младих о потреби њихове партиципације преко образовне установе којој припадају	2015-2016.	Веће укључивање младих у процесу доношења одлука, реализацији и одржавању зелених површина Града	Струковна удружења
			Унапређење практичне наставе на свим образовним нивоима	

08

БИБЛИОГРАФИЈА

- 01** Armson, D., Stringer, P., Ennos, A.R. (2012): The effect of tree shade and grass on surface and globe temperatures in an urban area. *Urban Forestry & Urban Greening*, 11(3), pp. 245-255.
- 02** Gačić, A. (2011): Open spaces barriers that influence on reduced mobility of users. XIX International Scientific and Professional Meeting "Ecological Truth" ECO-IST'11, 1 - 4 June 2011., str. 373-377, Bor, Serbia
- 03** Gačić, A., Blagojević, I. (2012): Accessibility of the city centre of Novi Sad, Serbia. ECLAS 2012 Conference „The Power of Landscape“, 19–22 September, 2012., str. 158-161, Warsaw.
- 04** Кулић, А. (2013): Ставови испитаника о урбаним шумама и урбаном зеленилу Новог Сада – мастер рад, Пољопривредни факултет Универзитета у Новом Саду
- 05** Лакић, Д. (2014): Унапређење стања и функција Лиманског Парка у Новом Саду – мастер рад, Пољопривредни факултет Универзитета у Новом Саду
- 06** Лукић, Н. (2013): Урбано зеленило и шуме Новог Сада – мастер рад, Пољопривредни факултет Универзитета у Новом Саду
- 07** Making greener cities – a practical guide (2004). UFZ-BERICHT NR. 8/2004, Stad-tokologische Forschungen Nr. 37
- 08** Национална стратегија одрживог развоја Републике Србије (http://www.srbija.gov.rs/extfile/sr/88898/nacionalna_strategija_odrzivog_razvoja0081_cyr.zip)
- 09** Одлука о обављању комуналне делатности одржавање јавних зелених површина ("Сл. лист Града Новог Сада", бр. 69/13, 13/14 и 63/14)
- 10** Нинић-Тодоровић и сар. (2014): Студија система зелених простора Града Новог Сада
- 10a** Lee AC, Maheswaran R. (2011). The health benefits of urban green spaces: a review of the evidence. *J Public Health (Oxf)*. Jun;33(2):212-22.

План Генералне регулације Новог Сада до 2021. године (http://www.nsurbanizam.rs/sites/default/files/1462-Preciscen%20tekst.pdf)	11
Правилник о техничким стандардима приступачности ("Сл. гласник РС", бр. 19/12)	12
Развијање методологије за израду катастра зелених површина Новог Сада, Град Нови Сад, 2010.	13
Стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара Републике Србије (http://www.serbio.rs/serbio/serbio-aktivnosti/item/download/30_0988a84a076efc65f918e8214ef9e913)	14
Стратегија приступачности за период од 2012 – 2018. године ("Службени лист града Новог Сада" бр. 21/12)	15
Стратегија привредног развоја Града Новог Сада ("Службени лист Града Новог Сада", број 49/09)	16
Тишма А. и сар. (2009): Студија зелених и рекретивних површина, ЈП „Урбанизам“ Нови Сад (http://www.nsurbanizam.rs/sites/default/files/1812-Studija%20zelenih%20i%20rekreativnih%20povrsina.pdf)	17
Weissert, L.F., Salmond, J.A., Schwendenmann, L. (2014): A review of the current progress in quantifying the potential of urban forests to mitigate urban CO2 emissions. Urban Climate, 8, pp. 100-125.	18
WHO European Healthy Cities Network, Phase VI (2014–2018) of the WHO European Healthy Cities Network: goals and requirements. (http://www.retecitasane.it/news/06PhaseVIFINALEDITED5AUG2013.pdf)	19
Одлука о давању подршке за учешће града Новог Сада у VI фази Европске мреже здравих градова Светске здравствене организације ("Службени лист Града Новог Сада" 28/14)	19a
Закон о културним добрима ("Сл. гласник РС", бр. 71/94, 52/11 др.- закони и 99/11 др. закон)	20
Закон о планирању и изградњи ("Сл. гласник РС", бр. 72/09, 81/09 - испр., 64/10 - одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 - одлука УС, 50/13 - одлука УС, 98/13 - одлука УС, 132/14 и 145/14)	21
Закон о заштити природе ("Сл. гласник РС", бр. 36/09, 88/10 и 91/10 - испр.)	22
Закон о заштити животне средине ("Сл. гласник РС", бр. 135/04, 36/09, 36/09 - др. закон, 72/09 - др. закон и 43/11 - одлука УС)	23
Градска Одлука о уређивању, одржавању и заштити зелених површина и јавних плажа ("Сл. лист града Новог Сада", бр. 12/11)	24

ИЗДАЈЕ

ГРАДСКА УПРАВА ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
www.environovisad.org.rs

ГОДИНА ИЗДАВАЊА

2015.

БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

ТИРАЖ

2000 КОМ.

ФОТО МАТЕРИЈАЛ

СРЂАН СРЂАНОВ

ГРАДСКА УПРАВА ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
ФОТО АРХИВА

ПОЉОПРИВРЕДНИ ФАКУЛТЕТ
ФОТО АРХИВА

ГРАФИЧКО ОБЛИКОВАЊЕ

www.fotooko.rs

ШТАМПА

ЈЕРКОВИЋ МБМ ДОО
НОВИ САД

